

OPINIO IURIS

(СТУЧНО ПРАВНО МИСЛЕЊЕ ПО ПОВОД НАЈНОВИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИ ИЗМЕНИ НА ЗАКОНОТ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И ОСИГУРУВАЊЕ ВО СЛУЧАЈ НА НЕВРАБОТЕНОСТ)

Ut olim vitiis, sic nunc legibus laboramus.
Некогаш страдавме од маните, сега страдаме од законите.
Блез Паскал (Blaise Pascal / 1623–1662)

I

чл. 1 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со чл. 2, ст.1, ал.4–6, 8 и 12 од ЗВОСН =
непотребно воведување на некои нови и конфузни законски дефиниции

Член 1

Во Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/97, 25/00, 101/00, 50/01, 25/03, 37/04, 4/05, 50/06, 29/07, 102/08, 161/08, 50/10, 88/10, 51/11 и 11/12), членот 2 се менува и гласи:

„Поимите употребувани во овој закон, го имаат следново значење:

- „невработено лице“ е лице кое не е вработено, активно бара работа и ги исполнува условите предвидени со овој закон,

- „друго лице кое бара работа“ е економски активно или неактивно лице кое се евидентира во Агенцијата, но не бара активно работа и/или не е подготвено да прифати работа,

- „друго лице кое бара работа поради загрозено вработување“ е лице кое бара работа во текот на отказниот рок во случај на раскинување на договорот за вработување од страна на работодавачот, лице со работно место на кое му е откажан договорот за вработување од деловни причини (технолошки, економски, организациони и сл.) што се потврдува преку увид во деловната документација на работодавачот или лице кое склучило договор за вработување на определено време и чиј договор за вработување истекува најмногу за три месеци,

- „пазар на труд“ е пазар во кој лицата кои бараат работа и поседуваат знаење, вештини и работно искуство се среќаваат со работодавачите што бараат кандидати за

слободни работни места или одделни видови на работа за одреден паричен надоместок (плата) кои меѓусебно ќе го договорат.

- „странец“ е државјанин на држава која не е членка на Европската унија, држава која не е договорна страна на Договорот за Европската економска област и Швајцарската конфедерација.

МИСЛЕЊЕ 1: Во постоечкиот член, кој се предлага да се замени, наместо девет – по ново таксативно се наведени 14 законски дефинирани поими т.е. изрази (еден од постоечките е испуштен т.е. преместен во друг член, еден е изменет и шест се комплетно нови!). Од правен аспект спорни се подвлечените делови од погоренаведените дефиниции. Имено, дефиницијата за невработено лице како „лице кое не е вработено, активно бара работа и ги исполнува условите предвидени со овој закон“ – **е нецелосна, што остава голем простор за манипулација во праксата.** Нејасно е зошто предлагачот го напушта досегашниот правен принцип на *numerus clausus* (изречно и таксативно набројување на условите, по принцип на „затворена листа“) и го воведува **новиот принцип на генерална клаузула** т.е. „отворена листа“ на услови. Имено, за да се стекне со статусот невработено лице, наместо постоечките седум услови, сега се предвидуваат само три – од кои третиот [„ги исполнува условите предвидени со овој закон“] е премногу широк, бидејќи не ја постигнува основната цел на дефинирањето т.е. не посочува точно кои се тие други законски услови!? Потребно е дефиницијата за невработено лице од новиот чл. 53, ст.1 да се префрли во овој член (!) – бидејќи вака се воведуваат две различни дефиниции за една иста категорија, што само создава непотребни компликации и забуни.

МИСЛЕЊЕ 2: Кај дефинирањето на нововодената категорија „друго лице кое бара работа“ тоа е одредено како „економски активно или неактивно лице кое се евидентира во Агенцијата, но не бара активно работа и/или не е подготвено да прифати работа“. Имено, воопшто не е јасно што се подразбира под економски активно или економски неактивно лице [ова е сосем нов изум во нашето позитивно право, кој не соодветствува со ниту еден друг постоечки закон!]. Потоа, штом се опфатени и двата „екстрема“ т.е. и економски активно и економски неактивно лице – со право се поставува прашањето: зошто е ова непотребно усложнување и зошто едноставно не се користи вообичаениот термин „физичко лице“? И конечно, мошне спорен е делот од дефиницијата „и/или не е подготвено да прифати работа“ – затоа што:

а) **употребата на сврзниците и/или е невообичаена во законски текст,** затоа што тие се дијаметрално спротивни по своето значење, бидејќи „и“

означува кумулативно исполнување на сите предвидени услови, без исклучок [и – и], додека, пак, „или“ означува алтернативно исполнување на било кој, односно само еден од предвидените услови [или – или];

б) „неподготвеноста да прифати работа“ е **недоречена формулација**, бидејќи не се дефинира точно каква е таа работа (затоа што, по ново, се предвидуваат три категоризации на можно понудено вработување), како и поради тоа што не го дефинира временскиот момент т.е. рокот за прифаќање на понудената работа, и причините поради кои лицето „не е подготвено да прифати работа“ – т.е. дали се тие оправдани или не.

МИСЛЕЊЕ 3: Кај дефинирањето на „друго лице кое бара работа поради загрозување вработување“ спорен е подвлечениот дел кој вели дека тоа е и „лице со работно место на кое му е откажан договорот за вработување од деловни причини (технолошки, економски, организациони и сл.) што се потврдува преку увид во деловната документација на работодавачот“. **Дефиницијата е премногу конфузна** бидејќи воопшто не е јасно какво е тоа „лице со работно место“? Извесно е дека тоа е лице прогласено за т.н. технолошки вишок, но неизвесно е дали овој статус лицето го има: (а) за време на отказниот рок [додека сè уште е официјално вработен]; или (б) и по истекот на отказниот рок [кога веќе не е вработен, или пак евентуално е вработен кај нов работодавач – бидејќи и тогаш има „работно место“]? Затоа, најдобро е да се избрише формулацијата „...со работно место“ и да остане само „лице на кое му е откажан договорот за вработување од деловни причини...“.

МИСЛЕЊЕ 4: **Дефиницијата „пазар на труд“ е одвишна** и треба да се избрише бидејќи тоа повеќе е научно-економски, отколку правно-законски концепт! И, второ, доколку остане во законскиот текст – потребно е да се избрише подвлечениот дел на крајот од реченицата „...кои меѓусебно ќе го договорат“ бидејќи, после носењето на Законот за минимална плата (2012), слободата на договарање при склучување договори за вработување, барем во делот на платата, и законски е ограничена – па овој опис не соодветствува со останатата трудово-правна регулатива кај нас.

МИСЛЕЊЕ 5: **Дефиницијата „странец“ е непрецизна** и не соодветствува со македонското меѓународно приватно право – бидејќи под општиот поим странец се поздравуваат сите лица кои не поседуваат наше државјанство, а тоа се не само државјани на туѓи држави, туку и лицата без државјанство (апатриди).

II

чл. 2 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со чл. 3 од ЗВОСН =
испуштена е една од новите евиденции кои се воведуваат

Член 2

Во член 3 став 1, по алинеја 3 се додава нова алинеја 4, која гласи:

„- евидентирање на другите лица кои се пријавуваат во Агенцијата, според нивните квалификации, знаења и искуства; ”

Во член 3 став 1 во алинеја 5 по зборовите „невработеното лице“ се додаваат зборовите „и на друго лице кое бара работа“.

МИСЛЕЊЕ 1: Пропуштено е да се додаде и друга нова алинеја (5) – која би се однесувала на „евидентирање на лицата со привремена неможност за вработување“! Ова од причини што со предложениве измени на ЗВОСН не се воведува само една нова евиденција [на „други лица кои бараат работа“], туку се воведуваат две нови евиденции [+ и на „лица со привремена неможност за вработување“]. Ова е евидентно и од новиот чл. 61, кој изрично ги наведува рагистрите кои ги води АВРМ.

МИСЛЕЊЕ 2: Несфатливо е зошто во ст.2 на овој член, при прецизирањето на тоа кои услуги им ги пружа АВРМ на невработените лица, свесно и намерно се испуштаат „лицата кои бараат работа“? Со други зборови, **во иднина на овие лица АВРМ нема да биде должна да им ги пружа услугите кои досега им следуваа според законот** – а да биде иронијата поголема истите тие лица се именуваат како „лица кои бараат работа“, што во најмала рака е оксиморон. Значи, да биде појасно, според ваквиот конфузен предлог, АВРМ на „лицата кои бараат работа“ – веќе нема да им дава услуги за наоѓање работа!? Па тогаш, како тие ќе најдат работа?

III

чл. 3 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 3-а од ЗВОСН =
премногу отворени прашања околу „индивидуалниот план за вработување“

По член 3, се додава нов член 3-а кој гласи:

„Член 3-а

Во индивидуалниот план за вработување кој го изработува Агенцијата во соработка со невработеното лице се утврдуваат целите за вработување, планот на активностите на невработеното лице заради вработување, учество во мерките на активни политики за вработување и местото на вработувањето.

Индивидуалниот план за вработување го потпишуваат Агенцијата и невработеното лице, во рок од 30 дена од денот на регистрирањето во Агенцијата, со важност од шест месеци од денот на потпишувањето, по кој рок се вршат негови измени и дополнувања.

Рокот за измените и дополнувањата од став 2 на овој член, започнува да тече 30 дена пред истекот на рокот од шест месеци, а завршува 30 дена по истекот на рокот од шест месеци.

Доколку невработеното лице не преземе дејствија во смисла на став 3 на овој член се брише од евиденцијата на невработените лица за период од една година“ (...)

МИСЛЕЊЕ 1: Не е јасно дали овој новововеден „индивидуален план за вработување“ е ист или е различен од „индивидуалниот акциски план за согледување на способноста и професионалните вештини на невработеното лице...“ кој веќе постои во чл. 3, ст.1, ал.5 од ЗВОСН (!?) – поради што е нужно усогласување на законската терминологија, заради овозможување на правна сигурност.

МИСЛЕЊЕ 2: Ако се земе предвид фактот дека по ново се предвидува невработеното лице да се јавува во АВРМ на секои 30 дена, тогаш нејасно е и зошто рокот за измени и дополнувања на овој план е ставен на **несфатливо долг шестмесечен период!**? Имено, од практична гледна точка, ако во меѓувреме невработеното лице се стекне со некои дополнителни квалификации (пр. дипломира, магистрира, заврши обука за преквалификација и сл.) – тоа ќе биде принудено да чека половина година додека тие негови нови квалификации се впишат во неговиот индивидуален план, што е нон-сенс.

МИСЛЕЊЕ 3: Паушална и чудна е формулацијата од ст.4 кој вели дека „доколку невработеното лице не преземе дејствија во смисла на став 3 се брише од евиденцијата на невработените...“. Притоа воопшто не е дефинирано **кои се тие „дејствија од став 3“** – бидејќи ставот три се однесува на рокови и воопшто не предвидува никакви дополнителни активности/дејствија!? Исто така, несфатлива е и законски предвидената **остра санкција на „бришење од евиденција“** за период од една година“ ако невработеното лице не изврши измена и дополнување на индивидуалниот план – бидејќи тоа не е негова работа [за тој да трпи штетни последици], туку е работа на службениците од АВРМ.

IV

чл. 4 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 27-а од ЗВОСН = нејаснотии + непотребно бирократизирање на постапката за издавање лиценци

Членот 27 се менува и гласи, а по членот 27 се додаваат два нови члена 27-а и 27- б кои гласат :

Член 27-а

Лиценцата за вршење посредување за вработување ја издава министерството надлежно за работите на трудот, на предлог на комисија составена од три члена назначени од министерот надлежен за работите на трудот.

Лиценцата се издава со важност на две години со можност за продолжување на две години, врз основа на барање на основачот - одговорното лице на агенцијата за посредување за вработување, а по претходно извршен надзор од инспекторот за труд за исполнување на условите од член 27 став 1 алинеја 5 и 6 од овој закон. [...]

Лиценцата престанува да важи и агенцијата за посредување за вработување се брише од регистарот на агенции за посредување за вработување по службена должност:

...

- *ако на работниците за кои посредува за вработување не им е исплатена плата и уплатени придонеси од плата над два месеци, а за тоа агенцијата за посредување за вработување не го известила инспекторот на трудот.*

МИСЛЕЊЕ 1: Членот 27-б треба да биде чл. 27-а т.е. овие два нови члена мора да си го сменат местото (за да се добие компактност на текстот)!

МИСЛЕЊЕ 2: Во првиот став на овој нов член, се чини **сосем непотребно, се воведува еден нов „орган“ кој ќе дава мислење** на Министерот за труд при доделувањето на лиценци за агенции кои ќе вршат посредување при вработување – со што само се усложнува процедурата. Притоа, отворено останува прашањето дали ова лиценцирање ќе важи само за „Агенциите за посредување при вработување во земјата и во странство“ или и за „Агенциите за привремени вработувања“ – кои во чл. 59-а се третираат како различни субјекти!?

МИСЛЕЊЕ 3: Во вториот став на овој член, помалку е чудно и невообичаено што лиценцата се ограничува на важење од максимум четири години (2 + 2)!? **Дали тоа значи дека по продолжувањето од дополнителни две години, основачот ќе треба да ја затвори оваа Агенција** – бидејќи, според тоа како е формулиран овој член, законот предвидува можност само за едно продолжување на лиценцата?

МИСЛЕЊЕ 4: Во ст.4, ал.5 од новиов член нејасна е формулацијата дека на Агенцијата ќе и се одземе лиценцата „ако на работниците за кои посредува за вработување не им е исплатена плата и уплатени придонеси од плата над два месеци, а за тоа агенцијата за посредување за вработување

не го известила инспекторот на трудот“!? Дали тоа значи дека на оваа Агенција нема да и биде одземена лиценцата за работа доколку таа го известила инспекторот за труд? Ако е така – тогаш се гледа дека целта на ваквата формулација не е заштита на правата на работниците и таа треба да се преформулира т.е. причина за одземање на лиценцата да биде самиот факт дали работниците земале или не земале плата, а не дали Агенцијата го известила или не го известила инспекторот за тоа!

V

чл. 4 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 27-б од ЗВОСН = непотребно обременување на законскиот текст со прашања од подзаконска материја

Член 27-б

Министерството надлежно за работите на трудот води регистар на агенциите за вршење на посредување за вработување со наплата во земјата и странство.

Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од став 1 на овој член ги пропишува министерот надлежен за работите на трудот.

Министерството надлежно за работите на трудот врши надзор над работењето на агенциите за посредување за вработување од став 1 на овој член.

Агенцијата за посредување за вработување не може да отпочне со работа пред добивање на лиценца за вршење на посредување за вработување и пред упис во регистарот на агенции за посредување за вработување во министерството надлежно за работите на трудот и во Централниот Регистар на Република Македонија. Со уписот на агенцијата за посредување за вработување во Централниот Регистар на Република Македонија, агенцијата за посредување за вработување се стекнува со својство на правно лице.

Агенцијата за посредување за вработување се запишува во регистарот на агенции за посредување за вработување, врз основа на поднесено писмено барање за упис во регистарот од страна на основачот - одговорното лице на агенцијата за посредување за вработување во кое се наведуваат името и презимето на основач - одговорното лице, единствен матичен број на граѓанинот, адреса и место на живеење на основачот – одговорното лице, контакт телефон и електронска адреса на основачот – одговорното лице, назив, адреса на агенцијата за посредување за вработување, седиште, контакт телефон и електронска адреса на агенцијата.

МИСЛЕЊЕ 1: Подвлечениот дел од ст.5 на овој нов член е сосема непотребен во законскиот текст – бидејќи ова е **типична поздаконска правна материја** и би требало да се уреди со поздаконски општ акт (правилник или упатство).

VI

чл. 6 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со чл. 51 од ЗВОСН =
недореченост во врска со пречекорување на рокот за одјавување работник

Член 6

Во член 51 по став 1 се додаваат два нови става 2 и 3 кои гласат:

„Работодавачот е должен да го одјави работникот непосредно во Агенцијата или преку електронскиот систем на Агенцијата најдоцна осум дена од денот на престанокот на работниот однос.

Во случај кога работодавачот не го одјави работникот во рокот од став 2 на овој член, одјавувањето се врши со денот на донесување на потребната документација за одјава на работниот однос на работникот“.

МИСЛЕЊЕ 1: Новиот ст.3 кој е подвлечен е сосем небулозен и нејасен. Имено, нејасно е зошто **не е предвидена санкција за работодавачот** кој нема да одјави работник во определениот рок + зошто **не му се дава правна можност на работникот самиот да го иницира ова одјавување**, во случај работодавачот да не го сторил тоа во рокот? Во праксата сведоци сме на огромен број манипулации токму поради тоа што поранешниот работодавач не сака да го одјави својот работник кој, да претпоставиме дека си нашол подобра работа и сака да си замине кај друг работодавач. Во овој случај единствено што може да направи работникот е или да пријави во инспекторатот или да поднесе тужба – што секако дека е премногу долго и скапо. Доколку, пак, би му се дала можност на самиот работник да биде активно легитимиран при неговото одјавување од кај стариот работодавач – многу работи во пракса би се подобриле и би се заживеала фамозната динамика на „пазарот на труд и работна сила“.

VII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со променетиот чл. 53 од ЗВОСН =
конфузна и непринципиелна дефиниција + несоодветно среден текст

Член 53

Невработено лице, согласно овој закон е лице пријавено во Агенцијата, кое е невработено и активно бара работа, способно е да работи и е подготвено да прифати секако соодветно или погодно вработување што ќе го понуди Агенцијата.

Невработено лице е и странец кој поседува лична работна дозвола за странец до периодот на важноста на истата и странец кој врз основа на склучен меѓународен договор или според принципот на реципроцитет ги исполнува условите за добивање причинен надоместок во случај на невработеност, се додека е корисник на тој надоместок.

Невработено лице е и лице кое е на обука кај работодавач, на курс за образование или на друга обука и за тоа време користи право на паричен надоместок за подготовка за вработување, за времето на користење на паричниот надоместок.

Како невработено лице, во смисла на овој закон не се смета лице кое е:

- во работен однос;
 - самовработено;
 - сопственик, основач или управител на трговско друштво и друго правно лице или е член на раководен орган, односно овластено лице во трговско друштво и друго правно лице, освен во здруженија и фондации;
 - вршител на земјоделска, сточарска или друга дејност;
 - вршител на занаетчиска, односно професионална дејност;
 - корисник на пензија;
 - кое има статус на ученик во средно училиште, редовен студент, стажант и лице кое учествува во образование за возрасни, а е помладо од 26 години;
 - кое два пати во текот на две години одбило обука, преквалификација или доквалификација на која ќе го упати Агенцијата;
 - кое два пати во текот на две години одбие да се јави или да заснова работен однос кај работодавач кај кого го упатила Агенцијата и
 - кое работно е ангажирано или врши дејност, спротивно на законот.
- Условите од став 1 на овој член, невработеното лице е должно да ги исполнува за времето додека е во евиденцијата на невработените лица.*

МИСЛЕЊЕ 1: Првиот став од овој контрадикторен член (кој е еден од најконтроверзните во целиот предлог за измени и дополнувања и мора да претрпи измени!) е конфузен и недоречен поради следниве аспекти:

а) структуролошки и содржински гледано **не му е тука местото** – бидејќи треба да се помести во почетниот чл. 2 од ЗВОСН кадешто се дадени значењата т.е. дефинициите на „изразите употребени во овој закон“;

б) спаѓа во логички недоследните т.н. **циркуларни дефиниции** [кои се вртат во круг] – бидејќи при дефинирање на невработено лице се користи со истиот збор т.е. прави тавтолошка грешка (од типот „дрвенесто дрво“), затоа што при дефинирање на еден исказ не смее да се користи истиот нејасен термин кој, всушност, и се дефинира! Во примеров, невработеното лице не може да се дефинира како „невработено лице“ бидејќи тоа ништо не кажува и тоа не е воопшто дефиниција;

в) последниот услов кој се дава при дефинирањето на невработеното лице – дека тоа „е подготвено да прифати секакво соодветно или погодно вработување што ќе го понуди Агенцијата“ е **инкомпатибилно и противречно со целиот уставен концепт кој го промовира нашиот постоечки Устав на РМ!** Имено, невработеното лице може да одбие било какво

вработување, бидејќи тоа му го дава чл. 32 од УРМ кој изрично и експлицитно го гарантира „слободниот избор при вработувањето“!

МИСЛЕЊЕ 2: Несфатливо е зошто засебниот чл. 54 од постоечкиот ЗВОСН се спојува со новиот чл. 53, а згора на сè и дополнително се проширува (од 7 на 10 алинеи)!? Имено, ст.4 од овој член, кој прецизно дефинира кој лица нема да се сметаат за невработени, **треба да си остане да постои како засебен член** – бидејќи, гледано од структурен аспект, треба да биде одделен од овој нов и премногу гломазен член кој се предлага.

МИСЛЕЊЕ 3: Во ст.4, ал.4-5 – за да нема забуни во праксата, **треба да се додаде зборот „регистриран“ вршител** на земјоделска, сточарска или друга дејност + на занаетчиска, односно професионална дејност! Ова од причини што често во праксата, поради незнаењето на бирократски настроените службеници во АВРМ, „вршителот на земјоделска дејност“ недозволиво се меша со „лице кое се занимава со земјоделство“ што, според Законот за земјоделска дејност (2002), е сосем различно и предизвикува сосем поинакви правни последици.

МИСЛЕЊЕ 4: Исто така, кај овие алинеи 4 и 5, **треба повторно да се врати добра таформулација**, која за жал беше избришаната во 2004-та, а која умесно прецизираше дека иако лицето е регистриран земјоделец/сточар или занаетчија – тоа ќе има право да се води како невработен „ако од дејноста со која се занимава не остварува приход во семејството, кој просечно месечно не е понизок од просечната месечна нето-плата по работник во нестопанството во РМ, остварена во последните три месеци“.

МИСЛЕЊЕ 5: Во ал.7, **фразата „редовен студент“ мора да се дополни со прецизирање дека станува збор за студенти „на прв циклус студии“ (!)**, за да се одбегнат можните манипулации од евиденцијата да се бришат магистрантите и докторантите кои студираат по новиот ЕКТС начин на студирање.

МИСЛЕЊЕ 6: Алинејата 9 од ст.4 е преширока, бидејќи **не прецизира точно за какво одбивање работа станува збор** – т.е. дали „соодветно“, „погодно“ или „друго“, што значи дека е инкомпатибилна со самата нова логика на предложените измени на ЗВОСН.

МИСЛЕЊЕ 7: Последната алинеја 10 од ст.4 е **логички недоследна и противречна и треба да се брише**. Имено, според ваквата формулација како невработено лице нема да се смета лицето кое „работно е ангажирано или [кое] врши дејност спротивно на закон“!? Колку за илустрација, ова се однесува на оние работници кои работат „на црно“ т.е. не се пријавени од страна на работодавачите. Е сега се поставува прашањето: како може

лицето да биде „работно ангажирано“ без тоа да има склучено договор за вработување, кој според ЗРО е единствениот предвиден и легитимен начин на засновање работен однос?

VIII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новопредложениот чл. 54, ст.1 од ЗВОСН = воведување на нова, преголема и досега највисока возраст за „работоспособност“

Член 54

Работоспособно лице според овој закон се смета невработеното лице на возраст од 15 до 65 години и лице кое нема општа, односно професионална неспособност за работа, согласно прописите за пензиско и инвалидско осигурување или неможност за вработување, согласно прописите за професионална рехабилитација и вработување на лица со инвалидност.

МИСЛЕЊЕ 1: Возраста од 65 години е преголема и несоодветна со постоечкиот Закон за пензиско и инвалидско осигурување (1993) кој, од 2001-та, предвидува максимална старосна возраст за одење во пензија од **64** [а не од 65] години!

IX

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новопредложениот чл. 55 од ЗВОСН = потреба од додавање на уште еден алтернативен услов

Член 55

Невработеното лице се смета дека активно бара работа ако исполнува еден од следните услови:

- редовно ги следи огласените слободни работни места и видови на работа и соодветно се пријавува за нив во согласност со целите за вработување определени во индивидуалниот план за вработување;
- присуствува на интервјуа за вработување на барање на работодавачот, Агенцијата или други спроведувачи на мерки за вработување;
- се јавува на покани, известувања и упатувања од Агенцијата и други спроведувачи на мерки за вработување и
- контактира со работните клубови во Агенцијата и ги исполнува предвидените активности од обврските предвидени во индивидуалниот план за вработување, најмалку во роковите утврдени со овој закон.

МИСЛЕЊЕ 1: Во овој член, покрај наведените, **потребно е да се додаде уште една алинеја на крајот, која ќе гласи „редовно се пријавува во АВРМ во предвидените рокови“**. Имено, ова е постоечка формулација од досегашниот

чл. 53, ст.2 од ЗВОСН, која сега од необјасливи причини намерно е испуштена при модификувањето на овој член. Да биде појасно за што станува збор – под „активно барање работа“ мора да се смета и редовното пријавување на невработеното лице во АВРМ, дотолку повеќе што сега тоа е предвидено да се прави премногу често, односно на секои 30 дена. Вака излегува дека АВРМ се амнестира од основната нејзина функција [да им бара работа на граѓаните и работници на фирмите], па целиот товар го префрла на страната на невработените лица.

Х

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 56 од ЗВОСН =
прекомплицирани и непрецизирани новини +
стигматизирање на примателите на социјална помош

Член 56

На невработеното лице може да му се понуди соодветно, погодно и друго вработување.

Соодветно вработување може да му се понуди на невработеното лице во период од денот на воведување на лицето во евиденцијата на невработените лица до истекот на 12 месеци од тој ден. Агенцијата може да понуди погодно вработување од 12 месеци до 24 месеци од денот на воведување на лицето во евиденцијата.

По истекот на 24 месеци од воведување во евиденцијата, на невработеното лице може да му се понуди и друго работно место кое не се смета за соодветно или погодно во смисла на овој закон.

Доколку невработеното лице еднаш одбие понудено вработување според став 1 и 2 на овој член, се опоменува од страна на Агенцијата. Доколку лицето по втор пат одбие понудено вработување, по службена должност се евидентира во листата на други лица евидентирани во Агенцијата.

Лицата корисници на социјална парична помош и членовите на нивните домаќинства покрај обврските од став 1 и 2 на овој член, имаат обврска и да прифатат ангажирање на јавна работа или работа од јавен интерес, според условите предвидени со Закон за социјална заштита, доколку одбие ангажирање на јавна работа или работа од јавен интерес лицето се брише од евиденцијата на невработени лица.

За лицата корисници на социјална парична помош и членовите на нивните домаќинства роковите од став 1 и 2 на овој член се 6 и 12 месеци.

МИСЛЕЊЕ 1: Членот 56 треба да стане чл. 58 (а членовите 58 и 57 да дојдат пред чл. 56 или, пак, овие два појаснувачки члена да се извечат во почетниот чл. 2, каде што всушност се сместени законските дефиниции)! Ова од причини што така ќе добие една логичка законска целина – бидејќи прво ќе се дефинираат поимите, а потоа ќе се оди на нивната практична примена.

МИСЛЕЊЕ 2: Формулациите „погодно“ и „друго“ вработување се противуставни доколку се облигаторни за невработениот [целиот ст. 3 треба да се биде избришан]!

МИСЛЕЊЕ 3: Мора да се воведе накаков заштитен механизам за невработените лица! Имено, вака како што е предложено *de facto* може на едно лице директно и за првпат да му се понуди несоодветно [„погодно“ или „друго“] вработување – без претходно да му биде понудено соодветно вработување. Со други зборови, **наместо за временскиот период (1 или 2 години) – понудувањето/одбивањето мора да се врзе за видот на понудата!!!** Па така, мора да се прецизира какво треба да биде вработувањето кое го одбил невработениот [„соодветно“], пред тоа да се опоменува или санкционира со бришење од евиденција на невработените лица. Односно, мора да се воведе градација на понудите за вработување – прво да мора да му се понуди „соодветно“, потоа да мора да му се понуди „погодно“ и на крај да мора да му се понуди „друго“ – па дури тогаш да се оди на санкционирање!

МИСЛЕЊЕ 4: Во ст.5–6 се врши противуставна **дискриминација на лицата кои се „приматели на социјална помош“**. Имено, воопшто не е јасна уставната подлога на ова озаконување на општествените стереотипи и неолибералистички предрасуди коишто во овие сиромашни луѓе, кои буквално едвај преживуваат во својата беда, гледаат само „мрзливи луѓе кои го цицаат државниот буџет“ (иако мизерниот износ на социјалната помош во најмала рака е недостоинствен). Класичен пример на противуставност е и воведувањето на други [дупло пократки] рокови, кои овие лица ги ставаат во нерамноправна положба во однос на останатите рамноправни учесници на пазарто на труд! Затоа, овој спорен ст.6 мора да биде избришан од предложениот текст. Исто така, санкцијата „бришење од евиденција на невработените“:

а) не е допуштена – бидејќи, согласно чл. 55 од Законот за социјална заштита (2009) на тоа лице ќе му биде укината социјалната помош – што значи веќе еднаш ќе биде казнето и не може да се казнува два пати за една иста работа (*Ne bis in idem*);

б) воопшто не е прецизирано за колку време е ова бришење – за 1, 2, 5, 10 години или, можеби, негораничено/доживотно!?

МИСЛЕЊЕ 5: Во ст.5 се воведува **недозволена и преекстензивна формулација „работа од јавен интерес“** (читај 'ангарија') која мора да се избрише бидејќи таа не кореспондира ниту со постоечкиот Закон за социјална заштита (2009), како *lex specialis* за оваа материја – оти тој оперира само со терминот „јавна работа“!

МИСЛЕЊЕ 6: Со наведените контроверзни ст.5 и ст.6 од овој конкретен член се врши и досега невидено **дополнително стигматизирање и на „членовите на нивните домаќинства“** [на корисниците на социјална помош]!? Имено, мора под итно да се избрише оваа формулацијата ставен во наводници – бидејќи, не само што е противуставна, туку е и во спротивност со чл. 55 од постоечкиот Закон за социјална заштита (2009), кој кога говори за вршење на „јавни работи“ воопшто не ги споменува и членовите на домаќинствата на корисниците на социјалната помош!

XI

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 57 од ЗВОСН =
непрецизирани нови услови + несоодветно место во текстот
(најкатастрофалниот член во целиот закон!!!)

Член 57

Како соодветно се смета вработувањето кое ги исполнува следните услови:

- на неопределено или определено време со полно или пократко од полното работно време, согласно Законот за работните односи или прописите за професионална рехабилитација и вработување на лица со инвалидност;

- на работно место што е оддалечено најмногу два часа возење со јавен превоз или превоз организиран од работодавачот од местото на живеење на лицето до местото на работа и назад, односно еден час за невработено лице што живее самостојно со дете на возраст помала од 15 години во рамките на заедничко домаќинство;

- кое е во согласност со видот и степенот на завршеното образование на лицето и стекнатите вештини наведени во пополнетиот формулар кој го доставува до Агенцијата заради евидентирање во евиденцијата на невработените лица, ако лицето за првпат бара работа или повторно бара работа по пауза во вработувањето од најмалку две години.

Со согласност на невработеното лице, може веднаш да му се понуди работа која е на пониско ниво на образование и/или квалификации од степенот на завршеното образование на лицето и стекнатите вештини.

МИСЛЕЊЕ 1: Во првата реченица на ст.1 од овој катастрофален член воопшто **не е објаснето за какво условување станува збор**: кумулативно („и – и“ при што би требало да бидат исполнети сите предвидени услови, без исклучок); или, пак, алтернативно („или – или“ при што доволно би било да се исполни било кој од наведените услови)!?

МИСЛЕЊЕ 2: Во првиот услов (ал.1) **поцртаниот дел „пократко од полното работно време“ е противуставен и несоодветен** и треба да се избрише – бидејќи:

а) со ваквата формулација воопшто нема разлика помеѓу „соодветното“ и „погодното“ вработување, на чиешто дистанцирање толку се алудира во целиот закон;

б) доколку и може да се прифати како соодветно да се третира атипичното работење на „определено“ време, тогаш кај работењето со „скратено работно време“ имаме несоодветност *par excellence*, затоа што при скратено работно време сите права од работен однос на осигурениот работник се преполовени *vis-a-vis* правата на работникот кој е пријавен на полно работно време!

МИСЛЕЊЕ 3: Во вториот услов (ал.2) **воопшто не е јасно одредено** дали тие два часа возење се однесуваат на:

а) еднонасочно возење [од дома до работа]; или

б) на двонасочно возење [од дома до работа „и назад“ од работа кон дома], бидејќи во овој случај станува збор за возење не од два, туку од четири часа!?

МИСЛЕЊЕ 4: Во третиот услов (ал.3) **комплетно недоречени и нејасни се следниве отворени прашања:**

а) Зошто е напуштена досегашната сосем коректна и сеопфатна законска дефиниција која ‘соодветното вработување’, согласно препораките на МОТ, го дефинираше како „вработување кое ги зема предвид здравствената состојба, квалификациите и професионалните способности на лицето, видот и должината на работа на претходното работно место, како и потребите, карактерот и особеностите на новото работно место“?

б) Дали споменатиот „пополнет формулар“ е ист со „индивидуалниот план за вработување“ или станува збор за некој сосем нов вид на документ?

в) Зошто е воведена одредницата за „пауза од две години“, кога бришењето од евиденцијата, како санкција, е на временски период од една година?

МИСЛЕЊЕ 5: **Вториот став од овој член ја руши целата философија на трудовото право, и затоа треба да биде избришан!** Имено, „слободата на договарање“ во трудовото право, за разлика од облигационото, е свесно законски ограничена бидејќи помеѓу силниот [работодавач] и слабиот [работник] – ‘слободата’ е таа што угнетува, а законот е тој кој ослободува! Имено, наводната „согласност на невработеното лице“, кое очајнички бара работа за да го прехарни семејството, не може да биде релевантен репер за да се пречекорат и прекршат законските норми кои треба да ги заштитуваат послабите од експлоатацијата на пазарот на труд.

XII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 58 од ЗВОСН =
противуставен член кој треба итно да се избрише

Член 58

За погодно се смета вработувањето:

- на неопределено или определено време со пократко работно време од полното работно време, согласно Законот за работните односи или прописите за професионална рехабилитација и вработување на лица со инвалидност;

- на работно место што е оддалечено најмногу два часа возење со јавен или превоз организиран од работодавачот од местото на живеење на лицето до местото на работата и назад, односно еден час за невработено лице што живее самостојно со дете на возраст помала од 15 години во рамките на заедничко домаќинство;

- за кое е потребно образование или вештини кои се најмногу еден степен пониски од образованието или вештините на лицето, наведени во пополнетиот формулар кој го доставува до Агенцијата заради евидентирање во евиденцијата на невработените лица.

МИСЛЕЊЕ 1: Како што веќе видовме, самото драконско поострување на дефиницијата за тоа што во иднина значи „соодветно вработување“ е веќе доволно строго и на граница на уставноста, па ова дополнително воведување на новите термини „погодно“ и „друго“ вработување е комплетно неодржливо во однос на конституционалниот концепт на „социјална држава“, па според тоа и противуставно! Исто така, *per analogiam* во врска со ал.3, легитимно се поставува и обратното прашање: Зошто на едно лице да може да му се понуди пониско, а да не може да му се понуди и повисоко работно место од она за кое се образувал?

XIII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 59, ст.2–3 од ЗВОСН =
противречност со веќе постоечки закони + воведување правна несигурност

Член 59

Невработеното лице и лицето кое бара работа лично или преку електронскиот систем на Агенцијата се пријавува во Агенцијата на чие подрачје има постојано место на живеење заради воведување во евиденцијата на невработените лица или во евиденцијата на други лица кои бараат работа, со изјава на лицето на посебен формулар во која евиденција сака да биде евидентирано, согласно овој закон и актот од член 61 став 2 на овој закон.

На одговорно лице во Агенцијата кое ќе овозможи пријавување на невработено лице и друго лице кое бара работа спротивно на став 1 на овој член, ќе му се откаже договорот за вработување поради несовесно извршување на работните обврски и непридржување кон прописите што важат за вршење на работите на работното место.

Невработеното лице кое користи право на паричен надоместок е должно лично да се јавува во Агенцијата, на секои 30 дена и да докаже дека активно барало работа во последниот месец. (...)

МИСЛЕЊЕ 1: Со ст.2 сосем неумесно и **надвор од прописите за дисциплинска одговорност** кои се предвидени во Законот за државни службеници (2000), се воведува нова и претерано строга санкција која служи да им влее „страв во коски“ на вработените во АВРМ. Затоа овој став треба да се избрише бидејќи е одвишен и неговото место не е во овој ЗВОСН, кој регулира сосема друга проблематика.

МИСЛЕЊЕ 2: Поцртаниот дел од ст.3 („и да докаже дека активно барало работа во последниот месец“) **треба да се избрише** – бидејќи е неподобен за правно нормирање и сè уште не е предвиден законски издржан механизам на докажување дека едно лице навистина барало работа во последниот месец. Впрочем, сосем е доволна писмената изјава којашто на почетокот ја дава невработеното лице, а која е предвидена во ст.1 од истиов член.

XIV

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 59-а од ЗВОСН = **непотребно малтретирање и шиканирање на невработените лица**

Член 59-а

Невработеното лице е должно лично да се јавува во Агенцијата на секои 30 дена и да докаже дека активно барало работа во последниот месец, а друго лице кое бара работа на секои шест месеци.

Невработеното лице кое нема да ја исполни обврската од став 1 на овој член во рок од 30 дена по истекот на рокот на јавување утврден во индивидуалниот план за вработување, се брише од евиденцијата на невработени лица и може повторно да се пријави по истекот на една година, а корисниците на права по основ на невработеност го губат и правото.

Невработеното лице кое од Агенцијата е упатено кај работодавач заради вработување и не се јави или одбие да заснова работен однос на соодветно или погодно вработување, согласно овој закон или одбие обука, преквалификација или доквалификација заради вработување, се брише од евиденцијата на невработените лица и може повторно да се пријави по истекот на една година.

Невработеното лице кое не ги почитува преземените обврски во индивидуалниот план за вработување, се брише од евиденцијата на невработените лица и може повторно да се пријави по истекот на една година.

Лице кое што не прифати обука два пати во текот на две години се брише од евиденцијата на невработените лица. Невработеното лице кое нема да ја извести Агенцијата за промените што влијаат за стекнување и губење на правата, а од страна на

инспекцискиот орган се затекне да работи спротивно на законот или одбие работно ангажирање за вршење на јавни работи, се брише од евиденцијата на невработените лица и може повторно да се пријави по истекот на една година. Инспекцискиот орган за овие лица е должен писмено да го извести центарот за социјална работа и Агенцијата.

Невработеното лице кое од страна на инспекцискиот орган ќе се затекне да работи спротивно на законот прави прекршок.

МИСЛЕЊЕ 1: Несфатливо е зошто постоечкиот рок од 60 дена за јавување на невработеното лице во АВРМ (кој, патем речено, и така е прилично краток), наместо да се продолжи на најмалку 90 дена [бидејќи, по ново, сега ќе има индивидуален план за вработување] – тој, сосем непотребно, се преполовува на само „30 дена“. Ова е сосем несфатливо и **создава непотребни [патни и други метеријално-финансиски] трошоци за невработените лица**, а особено за оние кои живеат на голема оддалеченост од канцелариите на АВРМ низ нашите општини, посебно во подрачјата каде што нема редовен јавен превоз. Овој рок од 30 дена можеби е разбирлив само кај оние лица кои се приматели на паричен надоместок по основ на привремена невработеност [за да се спречат евентуални манипулации], но никако не е потребен за сите невработени лица. Исто така, формулирањето на рокот во денови наместо во месеци е штетно по правата на граѓаните – бидејќи во обата случаи важат различни правила за компутација (правно пресметување на временски интервали)! Ако се усвои овој предлог од „30 дена“ – тогаш треба да се размисли и за враќање на одредбата која предвидуваше надоместок на патните трошоци за невработените кои редовно се пријавуваат на толку чест временски период.

МИСЛЕЊЕ 2: Во ст.2 се воведува една **непозната формулација која предвидува некој недефиниран рок [надвор од законскиот]** – а тоа е „рокот предвиден во индивидуалниот план за вработување“!? Имено, дали ова остава простор *in concreto*, во овој индивидуален план, да се утврди и пократок или, пак, подолг рок од законски предвидениот во ЗВОСН? Исто така, несфатливо е зошто не се прави разлика помеѓу оправдано и неоправдано закаснување при пријавувањето од страна на невработеното лице; како и тоа што лице кое ќе закасни со пријавувањето, дури и кога за тоа има оправдани причини, веднаш се брише од евиденцијата – наместо, како поблага санкција, да се префрли во другата евиденција на „други лица кои бараат работа“.

МИСЛЕЊЕ 3: Ставот 3 е **контрадикторен со новиот чл. 56, ст.4 од ЗВОСН** бидејќи тој, наместо бришење, предвидува само промена на евиденцијата по службена должност (од регистрот на невработени во регистрот на

други лица кои бараат работа)! Затоа ст.3 треба да биде избришан за да не создава непотребни забуни. Згора не сè тој е во спротивност и со новиот чл. 61-ж.

МИСЛЕЊЕ 4: Ставот 4 е преширок и треба да биде комплетно избришан, бидејќи воопшто не дефинира кои се тие „преземени обврски“ од индивидуалниот план. Згора на тоа, причините за бришење од листата на невработени лица примарно се законодавна материја и мораат да бидат точни утврдени во ЗВОСН, а никако не во „индивидуалниот план за вработување“ како новопредвиден инструмент.

МИСЛЕЊЕ 5: Ставот 5 несмасно е споен и треба да се раздвои во два одделни става (првата реченица да си остане ст.5, а втората да биде нов ст.6)! Понатаму, потребни се две допрецизирања:

а) во првата реченица мора да се одреди временскиот период на бришење [пр. една година] – бидејќи вака како што е сега остава впечаток дека тоа е трајно бришење, без можност за повторно внесување во евиденцијата.

б) формулацијата „...или [ако корисник на социјална парична помош] одбие работно ангажирање за вршење јавни работи“ треба да се дополни со болдираниот текст ставен во аглестите загради – бидејќи вака како што е сега, на мала врата, се воведува 'ангарија' и за лицата кои воопшто не се приматели на социјална помош.

МИСЛЕЊЕ 6: Ставот 6 е противуставен – за што Уставниот суд веќе има создадено преседан – и треба целосно да се избрише.

XV

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новите чл. 59-б и чл. 60 од ЗВОСН = овие два члена треба да се спојат во еден

XVI

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 61-а од ЗВОСН = непотребно обременување на законскиот текст со подзаконска материја

Член 61-а

(...)(...)(...)

Лицата кои се внесени во евиденцијата, според овој закон, се должни да ја известат Агенцијата доколку настане каква било промена во информациите, која би влијаела врз исполнувањето на условите под кои лицата се водат во евиденцијата или врз бришењето од евиденцијата, најдоцна осум дена по настанувањето на промената.

МИСЛЕЊЕ 1: Огромниот и непотребен ст.1 од овој нов чл. 61-а, кој опфаќа скоро две страници текст, е сосема **несоодветен затоа што регулира поздаконска правна материја** (за содржина на регистрите) и треба да се избрише, т.е. да се регулира со Правилник!

МИСЛЕЊЕ 2: Ставот 2 од овој член треба да се спои со чл. 59-а, за да се **добие една логичка и номотехнички заокружена целина** (најцелисходно е да се додаде како нов ст.6).

XVII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 61-б од ЗВОСН = потреба од допрецизирање + непотребно повторување на исти формулации

Член 61-б

Агенцијата собира податоци потребни за остварување на своите надлежности, утврдени со закон, директно од лицето на кое се однесуваат податоците и од евиденциите кои се водат во следните органи: Управата за јавни приходи, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, центрите за социјална работа, Државниот инспекторат за труд, Централниот регистар на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија и од други органи и институции кои водат евиденции, утврдени или водени врз основа на закон, а кои се потребни за остварување на надлежностите на Агенцијата.

Агенцијата може да ги поврзе евиденциите, кои се водат во согласност со овој закон, со евиденциите кои ги водат органите наведени во став 1 на овој член.

Со цел примена на мерки, спроведувачите на активни мерки може да добијат од Агенцијата информации за тоа дали некое лице е заведено во регистарот на невработени лица и останати податоци кои се потребни за примена на мерките, како и лични податоци кои се однесуваат на целта на примената на мерките.

Корисниците на права според овој закон се должни да ја известат Агенцијата и други спроведувачи на мерки за сите промени кои влијаат врз стекнувањето, одземањето или губењето на правата, најдоцна осум дена по настанувањето на промената.

МИСЛЕЊЕ 1: Во ст.1 неумесно наместо „судовите“ стои Врховниот суд на РМ!? Имено, споровите кои би произлегле во праксата се водат најчесто пред Управниот суд на РМ и сосем ретко пред основните судови, а само по исклучок [при евентуално вложен вонреден правен лек!] тие доаѓаат пред највисокиот Врховен суд на РМ.

МИСЛЕЊЕ 2: При вмрежувањето т.е. поврзувањето на евиденциите – во пракса се создава **огромен проблем поради неусогласените терминологи** **во различните закони**, а кој произлегуваат од правното незнаење на правниците од ресорот МТСП! Па така, на пример во Законот за трговски

друштва (кој го применува Централниот регистар и УЈП) стои терминот „управител“, а во Законот за здруженија и фондации стои називот „претседател“ – па АВРМ, недозволиво, овие различни термини *in praxis* ги третира како едно исто, што е недозволиво.

МИСЛЕЊЕ 3: Потцртаниот текст во ст.3 треба да биде избришан – бидејќи непотребно задира во приватноста на невработените лица!

МИСЛЕЊЕ 4: Целиот ст.4 треба да биде избришан од текстот како одвишен – бидејќи е речиси ист со веќе постоечкиот чл. 61-а, ст.2 т.е. води до непотребно дуплирање на исти ставови во различни членови!

XVIII

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 61-г, ст.1 од ЗВОСН =
потреба од скратување на рокот + нужно допрецизирање

Член 61-г

Податоците се чуваат:

- во регистарот на евидентирани невработени лица: 50 години по внесување на податоците;
- во регистарот на евидентирани привремено невработени лица: пет години по внесување на податоците;
- во регистарот на лица кои учествуваат во програми за активни политики за вработување: 10 години по внесување на податоците;
- во регистарот на евидентирани лица кои бараат работа: пет години по внесување на податоците;
- во регистарот на корисници на јавни средства од Агенцијата и спроведувачи на мерки предвидени со овој или друг закон: 10 години по внесување на податоците.

МИСЛЕЊЕ 1: Во ал.1 рокот од 50 години е преголем, несразмерен и непропорционален и треба да се смали на разумни 10 години (максимум)!

МИСЛЕЊЕ 2: Во ал.2 поради грешка или правничко незнаење се споменува непрецизна формулација „регистар на евидентирани привремено невработени лица“!? Имено, **ваков регистар воопшто не е никаде предвиден и не постои, па треба да се замени со правилниот и точен назив „регистар на евидентирани лица со привремена неможност за вработување“!**

XIX

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 61-д од ЗВОСН =
несоодветно место во законот

Член 61-д

Невработеното лице се внесува во регистарот на лица кои учествуваат во програми за активна политика за вработување врз основа на договорот за учество во програмата или врз основа на упатување од страна на Агенцијата.

МИСЛЕЊЕ 1: Овој краток член треба да се смести како нов ст.3 во членот 61 на ЗВОСН.

XX

чл. 7 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со новиот чл. 61-ѓ од ЗВОСН =
потреба од нужни допрецизирања + противуставна формулација

Член 61-ѓ

Агенцијата го брише лицето од регистарот на невработени лица или од регистарот на лица кои учествуваат во програми за активна политика за вработување доколку лицето:

- *веќе не е невработено, според одредбите на овој закон;*
- *само се одјави од регистарот на невработени лица или од регистарот на лица кои учествуваат во програми за активна политика за вработување;*
- *не се пријави во утврден рок или не се јави на покана од Агенцијата од неоправдани причини;*
- *не ја извести Агенцијата за стекнувањето и губењето на правата;*
- *одбие да се вклучи во програма за активна политика за вработување или не ги исполни обврските од договорот за учество во програма за активна политика за вработување;*
- *одбие соодветно или погодно вработување или одбие да присуствува на интервју за работа или не покаже интерес за присуство на интервју за работа;*
- *не обезбеди точни податоци за стекнување статус на невработено лице или статус на учесник во програма за активна политика за вработување;*
- *кај лицето се утврди постоење на причина поради која лицето привремено не може да се вработи;*
- *е во притвор во времетраење од повеќе од шест месеци или доколку лицето отпочне да издржува казна затвор од шест месеци и повеќе;*
- *од страна на инспекциски орган лицето се затекне да работи спротивно на закон;*
- *не бара активно работа;*
- *одбие да потпише индивидуален план за вработување во согласност со овој закон;*
- *исполни услови за пензија;*
- *на странец му истече важноста на личната работна дозвола;*
- *отпочне да врши занаетчиска, земјоделска, сточарска или друга дејност;*
- *одбие работно ангажирање за вршење на јавни работи и*

- заминe на служување на доброволен воен рок.

Учеството во програми за активна политика за вработување не е причини за бришење од регистарот на невработени, освен во случаи кога лицето зема учество во програма за активна политика за вработување која води до склучување на договор за вработување, лицето останува во регистарот на лица кои учествуваат во програми за активна политика за вработување.

МИСЛЕЊЕ 1: Во првата реченица на ст.1 фали едно допрецизирање дека „Агенцијата [со решение] го брише лицето од регистарот...” – бидејќи може да се очекува АВРМ молкумно т.е. без носење никаков управен акт да ги брише лицата, при што тие ќе немаат можност да поведат управен спор за побивање на конкретниот управен акт.

МИСЛЕЊЕ 2: Во ст.1, ал.4 потребно е да се врати изворната формулација која беше далеку попрецизна и гласеше: ако „не ја извести Агенцијата за [промените што влијаат на] стекнувањето и губењето на правата” – бидејќи вака ‘осакатена’ одредбата нема смисла!

МИСЛЕЊЕ 3: Во ст.1, ал.5–6 мора да се прецизира дека лицето ќе биде избришано ако по втор пат одбие мерка/работа (а не веднаш). Имено, така ќе се усогласи и со новиот чл. 56, ст.4 од ЗВОСН – бидејќи сега овие два члена од истиот закон се во меѓусебна колизија.

МИСЛЕЊЕ 4: Во ст.1, ал.9 фразата „во притвор“ е противуставна и треба да се избрише – бидејќи за разлика од ефективната и безусловна казна затвор, притворот е средство/мерка за обезбедување присуство на лице на кривично судење и нема правен третман на санкција т.е. казна за сторено кривично дело, затоа што сè уште нема правосилна судска пресуда. И за ова Уставниот суд на РМ веќе има неколку одлуки кои имаат воспоставено правен преседан.

МИСЛЕЊЕ 5: Во ст.1, ал.11 формулацијата „не бара активно работа“ е преширока и остава простор за арбитрерно толкување во праксата, дотолку повеќе што нема законски воспоставен механизам да се утврди дали лицето активно барало работа, како и поради тоа што барањето работа или поточно понудата на работни места не секогаш или речиси никогаш не зависи од волјата на невработеното лице.

МИСЛЕЊЕ 6: Ставот 2 е сосема неповрзан во една логичка и разбирлива целина – па не се знае што предлагачот сакал да постигне!? Мора да следи граматичко и интерпункциско ‘дотерување’ на овој став.

XXI

чл. 9 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со чл. 75 од ЗВОСН =
противуставна формулација за притворот

Член 9

Членот 75 став 1 се менува и гласи:

„Исплатата на паричен надоместок на невработеното лице се запира за време:

- *на служување на доброволен воен рок;*
- *додека е во притвор или издржување на казна затвор до шест месеци;*
- *додека невработеното лице привремено престојува надвор од Република Македонија до 12 месеци, а претходно писмено ја известил Агенцијата;*
- *работно ангажирање над 30 дена за вршење на јавни работи и*
- *работно е ангажирано или врши дејност.“*

МИСЛЕЊЕ 1: Ст.1, ал.2 во подвлечениот дел („во притвор“) е **противуставно** поради истите причини кои се наведени кај чл. 61-ѓ, ст.1, ал.9! Имено, за разлика од ефективната и безусловна казна затвор, притворот е крајна мерка за обезбедување присуство на лице на судење и нема правен третман на санкција т.е. казна за сторено кривично дело, затоа што сè уште нема правосилна пресуда. И за ова Уставниот суд на РМ веќе има неколку одлуки кои имаат воспоставено правен преседан.

XXII

чл. 10 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН, во врска со чл. 100 од ЗВОСН =
противуставна формулација која веќе еднаш е укината

Член 10

Во член 100, по ставот 2 се додава нов став 3 кој гласи:

„Глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност, ќе му се изрече за прекршок на самото место на невработеното лице кое од страна на инспекцискиот орган ќе се затекне да работи спротивно на законот (член 59-а став 6).“

МИСЛЕЊЕ 1: Овој член е противуставен и, за да не падне пак на Уставен суд, треба задолжително да се избрише – затоа што Уставниот суд на РМ, по иницијатива на ДСП „ЛЕНКА“ веќе укина речиси ист ваков член од истиов Закон!

XXIII

чл. 12 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН =
одредување рок за изготвување пречистен текст

Член 12

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија [во рок од три месеци] да утврди пречистен текст на Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност.

МИСЛЕЊЕ 1: Болдираниот текст ставен во аглести загради треба да се додаде во законскиот текст, со цел да не се одолговлекува постапката на изготвување Пречистен текст на ЗВОСН – бидејќи тој е 'искасапен' со безбројни измени и дополнувања, што го прави неверојатно тежок за снаоѓање дури и од страна на правниците кои стучно се бават со оваа проблематика.

XXIV

чл. 13 од ПРЕДЛОГ ЗИД ЗВОСН =
помодарска, небулозна и контрадикторна формулација

Член 13

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпочне да се применува по истекот на три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

МИСЛЕЊЕ 1: Според нашето уставно право невозможно е закон кој е влезен во сила, да не започнал да се применува! Затоа текстот на овој преоден и завршен член едноставно треба да гласи: „Овој закон влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во 'Службен весник на Република Македонија'“ – како поелегантно и уставноправно поиздржано решение.